

Informatīvais ziņojums

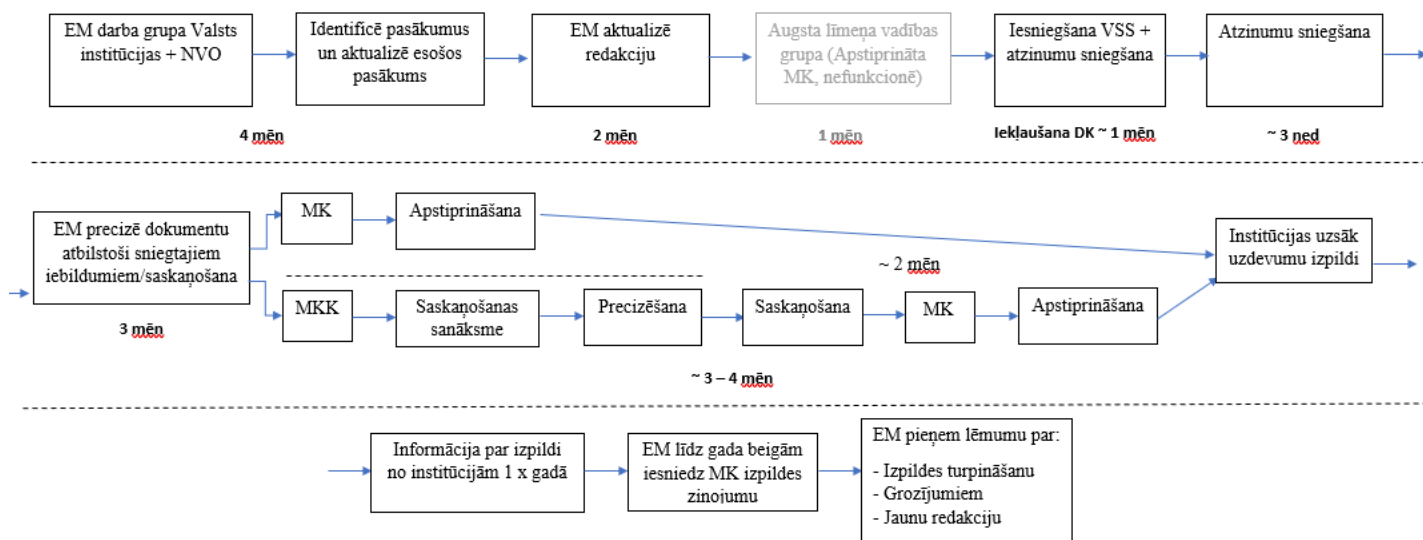
“Par uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas pasākumu plāna jaunas sistēmas izveidi”

1. Uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas pasākumu plāns šobrīd

Kopš 1999.gada pēc Ekonomikas ministrijas iniciatīvas tiek izstrādāts un Ministru kabinetā apstiprināts (2019.gada 22.maija Ministru kabineta rīkojums Nr.247) Uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas pasākumu plāns (turpmāk - UVPPP), kas paredz uzņēmējdarbības regulējošo normatīvo aktu un valsts pārvaldes sniegto pakalpojumu pilnveidošanu, tādējādi veicinot Latvijas uzņēmējdarbības vides konkurētspēju arī starptautiskā mērogā. UVPPP mērķis ir radīt pievilcīgu uzņēmējdarbības vidi, kas ir balstīta uz sistemātiskām un pārdomātām reformām. Ekonomikas ministrija nodrošina UVPPP izpildes gaitas monitoringu, ikgadējā izpildes ziņojuma iesniegšanu Ministru kabinetam.

UVPPP iekļauto pasākumu informācijas avoti ir uzņēmēju pārstāvošo organizāciju iesūtītie pasākumi, Ārvalstu investoru padomes pozīcijas ziņojums, Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas rekomendācijas, kā arī UVPPP izstrādes darba grupās identificētie pasākumi. UVPPP apstiprināšana notiek Ministru kabinetā, pasākumu izpildes kontroli nodrošina Ekonomikas ministrija un Valsts kanceleja.

UVPPP izstrādes un saskaņošanas process ar visām valsts institūcijām, uzņēmēju pārstāvošajām organizācijām un sociālajiem partneriem šobrīd ir laikietilpīgs, tādēļ iesaistītās puses bieži vien nav motivētas veidot pārdomātas reformas, tāpat esošajā UVPPP konceptā, ņemot vērā laikietilpīgo dokumentu saskaņošanas procesu, nav iespējams ātri reaģēt un operatīvi pielāgoties uzņēmēju vajadzībām. Tādējādi pastāv iespēja, ka identificētie pasākumi zaudē aktualitāti (skatīt 1.attēlu). Šobrīd UVPPP iekļautos pasākumus galvenokārt mēra, izmantojot Pasaules bankas *Doing Business* reformu novērtēšanas rīku.

1.att. UVPPP process

2. Priekšlikumi UVPPP izstrādes un administrēšanas procesa pilnveidošanai

Nemot vērā, ka esošā UVPPP process ir resursu un laika ietilpīgs, ir nepieciešams veidot daudz efektīvāku modeli uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas pasākumu identificēšanai un administrēšanai. Jauno procesu ir nepieciešams veidot kā administratīvā sloga mazināšanas rīku arī paša uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas pasākumu izstrādes un administrēšanas procesa gaitā ar mērķi iespējami efektīvi un ātri izstrādāt risinājumus identificētajām problēmsituācijām un veicināt iesaistīto pušu (institūciju) savstarpēju sadarbību. Jaunajam uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas pasākumu identificēšanas un administrēšanas procesam ir jābūt ātram un uz mērķi vērstam.

UVPPP pamatfunkcijas netiks mainītas, tas tiks aizvietots ar efektīvāku procesu (pasākumu identificēšanas un administrēšanas procesu), aizstājot līdzšinējo politikas plānošanas dokumentu ar digitālu vidi (piemēram, kā vienu no sadaļām Ekonomikas ministrijas tīmekļa vietnē), veidojot atgriezenisko saiti un ļaujot pastāvīgi sekot pasākumu ieviešanas progresam.

2.1. Jaunu pasākumu identificēšana

Jauno procesu paredzēts veidot kā nepārtrauktu uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas procesu, tajā iesaistot uzņēmēju pārstāvošās organizācijas. Jaunais process paredz, ka Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera (turpmāk – LTRK), Latvijas Darba devēju konfederācija (turpmāk – LDDK) un Ārvalstu investoru padome Latvijā (turpmāk – FICIL), kā arī nozaru asociācijas vai citas nevalstiskās organizācijas katru gadu līdz 15.martam kopā iesniedz ne vairāk kā sešus pasākumus uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas jomā, ņemot vērā gan Latvijas pozīcijas starptautiskajos reitingos, gan uzņēmēju aktualizētos problēmjaudījumus. Tādejādi mērķtiecīgi koncentrējoties uz šo pasākumu ieviešanu. Process paredz, ka Ekonomikas ministrija pēc LTRK, LDDK un FICIL un nepieciešamības gadījumā citu nozaru asociāciju vai nevalstisko organizāciju iesniegto pasākumu uzņēmējdarbības vides pilnveidošanai saņemšanas organizē sanāksmi, lai pārrunātu iesniegtos pasākumu virzienus vai pasākumus, un definē iesniegtajiem pasākumu virzieniem konkrētus pasākumus un sasniedzamos darbības rezultātus un rezultatīvos rādītājus. Pēc pasākumu noteikšanas un sasniedzamo rādītāju definēšanas Ekonomikas ministrija gatavo dokumentu ar iekļautajiem pasākumiem iesniegšanai Ministru kabinetā, pirms tam pasākuma ieviešanā iesaistītajām atbildīgajām valsts pārvaldes institūcijām nosūtot to saskaņošanai. Pirms dokumenta iesniegšanas Ministru kabinetā Ekonomikas ministrija sadarbībā ar nozaru pārstāvjiem izvērtē plānoto pasākumu ietekmi uz administratīvajām un atbilstības procedūrām uzņēmējiem, ievērojot “nulles birokrātijas” pieeju (2019.gada 20.augusta Ministru kabineta sēde, prot.Nr. 35 18.§). Vienlaikus jāņem vērā, ka jaunajā procesā netiks virzīti ierosinājumi, kas vērsti uz sabiedrības līdzdalību tiesību aktu izstrādes procesā vai pasākumi, kas jau ir iekļauti citos politikas plānošanas dokumentos.

2.2. Jaunu pasākumu izvērtēšana un ieviešana

Valsts pārvaldes institūcijas izvērtē sagatavoto dokumentu Ministru kabinetam un sniedz savu atzinumu par pasākuma ieviešanu, kā arī saskaņo vai nosaka pasākuma ieviešanas termiņu, par to informējot Ekonomikas ministriju. Pēc saskaņojumu saņemšanas Ekonomikas ministrija virza dokumentu ar noteiktajiem pasākumiem uzņēmējdarbības vides pilnveidošanai uz Ministru kabinetu apstiprināšanai.

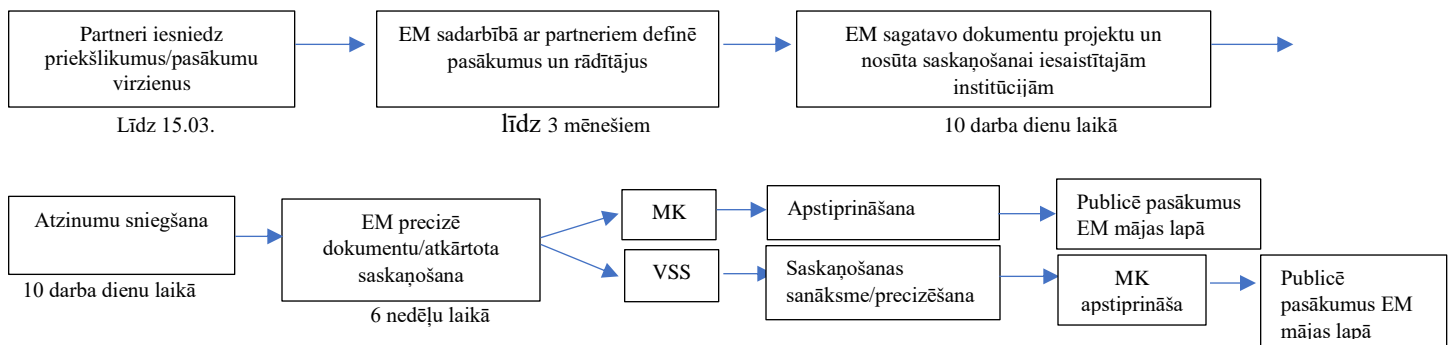
Līdz ar dokumenta apstiprināšanu Ministru kabinetā, Ekonomikas ministrija pasākumus uzņēmējdarbības vides pilnveidošanai ievieto Ekonomikas ministrijas tīmekļa vietnē Uzņēmējdarbības vides sadaļā un norāda atbildīgo un līdzatbildīgo (ja nepieciešams) institūciju, kontaktpersonu, darbības rezultātu, rezultātīvo rādītāju un izpildes termiņu.

Ekonomikas ministrijas tīmekļa vietnē par katru ieviešamo pasākumu tiks norādīta šāda informācija:

1. Pasākuma nosaukums;
2. Priekšlikuma iniciators;
3. Darbības rezultāts;
4. Rezultatīvais rādītājs;
5. Atbildīgā/-s institūcija/-as, kontaktpersonas rekvizīti;
6. Līdzatbildīgā/-s institūcija/-as, kontaktpersonas rekvizīti (ja nepieciešams);
7. Izpildes termiņš;
8. Izpildes statuss.

Lai nodrošinātu sabiedrības informētību un aktuālas informācijas pieejamību par pasākuma ieviešanas progresu, tiek paredzēts, ka katra institūcija ir atbildīga par realizējamo pasākumu izpildi, informējot Ekonomikas ministriju par pasākumu ieviešanas progresu un tā izpildi, informāciju iesniedzot ne vēlāk kā līdz katra gada 31.martam.

Ekonomikas ministrija uztur un nodrošina Ekonomikas ministrijas tīmekļa vietnē pieejamu un aktuālu informāciju par uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas pasākumiem un to progresu, kā arī nodrošina kontaktpersonu, kas uztur tiešu un regulāru komunikāciju ar iesaistītajām pusēm, tādējādi nodrošinot sabiedrībai pieejamu aktuālu informāciju par pasākuma progresu.

2.att. UVPPP jaunais izstrādes process

3. Uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas pasākumu pilotprojekta uzsākšana 2021.gadā

Lai pārbaudītu šajā informatīvajā ziņojumā aprakstītā Uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas procesa maiņu, 2021.gadā tiek paredzēts uzsākt pilotprojektu, kas paredz aprobēt iepriekš aprakstītos risinājumus. Ekonomikas ministrija 2021.gadā 14.aprīlī ir lūgusi LTRK, LDDK un FICIL iesniegt savus pasākumus uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas pilnveidošanai, un pēc 2021.gada 29.aprīlī organizētās sanāksmes ar iepriekš minētajām uzņēmēju pārstāvošajām organizācijām 2021.gada pilotprojektā kā primāri risināmie jautājumi uzņēmējdarbības vides pilnveidošanā tiek definēti šādi pasākumu virzieni:

1. **Datu uzkrāšana un atkalizmantošana** – lai gan e-pārvalde Latvijā ir ievērojami progresējusi un pēdējo gadu laikā ir veikti būtiski uzlabojumi, tomēr rezultāti ekonomikas digitālajā pārveidē joprojām kavējas. Viens no būtiskiem aspektiem ir informāciju tehnoloģiju (turpmāk – IT) resursu centralizācija un datu atkārtota izmantošana, kas ļautu ietaupīt līdzekļus gan valsts, gan uzņēmēju pusē (šobrīd katrai valsts iestādei ir savas IT sistēmas, piemēram dokumentu pārvaldība). Uzņēmēju pārstāvošās organizācijas ir vērsušas uzmanību, ka nepieciešams paredzēt plašāku datu atkalizmantošanu, piemēram, izvērtēt, kādas atskaites var netikt pieprasītas no juridiskajām personām valsts statistikas vajadzībām, nodrošinot šo informāciju caur pieejamajiem datiem valsts informācijas sistēmās.
2. **Būvniecības procesa un ar to saistīto prasību uzlabošana** – būvniecības jomā lēmumu pieņemšanas un tās dokumentācijas saskaņošanas process ir birokrātisks un ilgs. Lai sekmētu uzņēmēju aktivitāti un attīstību, kā arī samazinātu administratīvo slogu uzņēmējiem, no pašvaldības vai valsts puses, ievērojot labas pārvaldības principu ievērošanu, rīcībai un pieņemtajiem lēmumiem ir jābūt pēc iespējas ātriem, mērķtiecīgiem un efektīviem. Tas nodrošinātu pašvaldības pievilcību uzņēmējiem un veicinātu jaunu uzņēmēju piesaisti un esošo uzņēmēju attīstību. Komersanti vērs uzmanību, ka ilgais būvatļauju saskaņošanas laiks iesaldē uzņēmumu investīcijas un attīstību. Komersanti arī vērs uzmanību, ka elektrības pieslēguma nodrošināšana joprojām ir laikietilpīgs process, kuru arī turpmāk ir iespējams saīsināt.
3. **Pašvaldību teritorijas plānošanas jomas pilnveidošana** – uzņēmēju pārstāvošās organizācijas ir vērsušas uzmanību, ka pašvaldību lēmumu pieņemšanas process ir birokrātisks un ilgs. Lai sekmētu uzņēmēju aktivitāti un attīstību, kā arī samazinātu administratīvo slogu uzņēmējiem, no pašvaldības puses, ievērojot labas pārvaldības principu ievērošanu, rīcībai un pieņemtajiem lēmumiem ir jābūt pēc iespējas ātriem, mērķtiecīgiem un efektīviem. Tas nodrošinātu pašvaldības pievilcību uzņēmējiem un veicinātu jaunu uzņēmēju piesaisti un esošo uzņēmēju attīstību.
4. **Uzņēmējdarbības izmaksu samazināšana** – Ministru kabinetā 2020.gada 26.maijā tika apstiprināta Stratēģija Latvijai Covid-19 krīzes radīto seku mazināšanai, kurā tika paredzēts sniegt atbalstu ne tikai jau eksportējošiem uzņēmumiem, bet arī radīt iespējas jauniem eksportētājiem, atbalstot starptautiski konkurētspējīgas industrijas uzņēmumus un to produktu virzību eksporta tirgos. Līdz ar to ir nepieciešams pārskatīt ar uzņēmējdarbību saistītās regulārās izmaksas, kā arī stiprināt uzraugošo un kontrolējošo institūciju savstarpējo sadarbību un

darbību saskaņotību, organizējot plānveida un savstarpēji saskaņotas pārbaudes pie komersantiem, tādējādi mazinot riskus, ka komersantu regulāri apmeklē kāda no kontrolējošām institūcijām, daļēji paralizējot uzņēmuma darbu.

5. **Muitas procedūru uzlabošana** – Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 9.oktobra Regula (ES) Nr.952/2013, ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu, paredz, ka visa informācijas apmaiņa starp muitas dienestiem un starp uzņēmējiem un muitas dienestiem, kā arī šādas informācijas glabāšana tiek veikta, izmantojot elektroniskas datu apstrādes metodes, un informācijas un saziņas sistēmām jāpievērš vienādas iespējas uzņēmējiem visās dalībvalstīs. Saskaņā ar Komisijas 2019.gada 13.decembra Īstenošanas lēmumu (ES) 2019/2151, ar ko izveido darba programmu par Savienības Muitas kodeksā paredzēto elektronisko sistēmu izstrādi un ieviešanu, noteiktajiem muitas elektronisko sistēmu ieviešanas termiņiem, kā arī Eiropas Komisijas daudzgadu stratēģiskajā e-muitas ieviešanas plānā (MASP) paredzētajām aktivitātēm Eiropas Komisijas un Eiropas Savienības dalībvalstīm pakāpeniski līdz 2025.gadam jāizstrādā jaunās un jāpilnveido esošās informācijas sistēmas, kas atbilstoši jaunajām prasībām nodrošinās elektronisku datu apmaiņu starp muitas iestādēm un komersantiem visā Eiropas Savienībā. Latvijā jāturpina uzsāktā virzība uz ārējās tirdzniecības nodrošināšanai nepieciešamo elektronisko muitas vidi atbilstoši Savienības Muitas kodeksa un ar to saistīto normatīvo aktu prasībām.

Uzņēmēju pārstāvošās organizācijas ir vērsušas uzmanību, ka ne visi Eiropas Savienības muitas likumdošanā paredzētie vienkāršojumi tiek īstenoti praksē. Lai veicinātu Eiropas Savienības muitas likumdošanā paredzēto vienkāršojumu piemērošanu un attiecīgi uzlabotu ar muitas formalitātēm saistītos procesus, tiek rosināts apzināt iemeslus, kas attur komersantus izmantot minētos vienkāršojumus Latvijā, analizēt šos iemeslus un veikt darbības traucējošo faktoru novēršanai, t.sk., sagatavot skaidrojošu informāciju par vienkāršojumu izmantošanas priekšrocībām un izstrādāt Valsts ieņēmumu dienesta muitas vadlīnijas, kurās tiktu praktiskā un saprotamā veidā kā komersantiem, tā arī muitas amatpersonām izskaidrota gan muitas iestāžu, gan komersantu rīcība dažādās situācijās, lai novērstu iespējamās kļūdas un likumpārkāpumus komersantu darbībā. Muitas procedūru vadlīnijas iespēju robežās būtu jāizstrādā, izmantojot citu dalībvalstu labos piemērus, lai preču muietošanas iespējas un komersantiem pieejamie vienkāršojumi būtu līdzvērtīgi citās Eiropas Savienības dalībvalstīs izmantotajiem un prasības to izmantošanai nebūtu paplašinātas salīdzinājumā ar citām Eiropas Savienības dalībvalstīm. Tas palielinātu iespējas Latviju vairāk izmantot kā Eiropas Savienības importēto preču muietošanas vietu, neatkarīgi no to galamērķa Savienības teritorijā.

Vienlaikus būtu nepieciešams izvērtēt spēkā esošos noteikumus par muitas deklarāciju aizpildīšanu, ņemot vērā to, cik pamatoti tiek prasīts aizpildīt muitas deklarācijas ailes, kuras saskaņā ar Eiropas Savienības tiesību aktiem tiek uzskatītas par fakultatīvi aizpildām vai, kuru aizpildīšana attiecīgajā procedūrā vispār netiek prasīta. Kā arī apzināt pavaddokumentus, kuri muitas formalitāšu kārtīšanai (muitas deklarācijas noformēšanai) ir iesniedzami papīra formā, iezīmējot laika grafiku, kad/vai ir paredzēta to elektronizācija.

6. **Mazināt administratīvo slogu komersantiem saistībā ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas regulējuma prasībām** - uzņēmēju pārstāvošās organizācijas ir vērsušas uzmanību, ka, neskatoties uz uzsāktajām aktivitātēm, lai mazinātu administratīvo slogu, kas rodas, lai ievērotu visas prasības, kas noteiktas regulējumā, lai novērstu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas riskus pušu savstarpējos darījumos: (1) joprojām komersanta konta atvēršanai komercbankā nepieciešamais laiks, līdz pat trīs mēnešiem, un pieprasīto dokumentu apjoms šķiet nesamērīgs; (2) banku prasības par pārskaitījumu paskaidrojumiem, paskaidrojumu sniegšanas laikā neļaujot naudas ieskaitīšanu kontā; (3) komersanta pienākums pārliecināties par savu klientu risku un atbilstībām noteikumiem, kas bieži nav iespējams un nav uzņēmēja kompetencē. Nav izstrādāts vienots sadarbības partneru izpētes rīks uzņēmumu sadarbības partneru pārbaudēm naudas atmazgāšanas novēršanas un starptautisko sankciju sistēmas kontekstā, kas dotu palāvību par sadarbības partneru atbilstību Latvijas normatīvajam regulējumam. Līdz ar to, lai sekmētu minēto politiku veiksmīgu ieviešanu, šādas informācijas sistēmas pieejamībai ir izšķiroša nozīme.

Vienlaikus uzņēmēju pārstāvošās organizācijas kā būtiskākos šķēršļus noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas apkarošanā norādījušas iestāžu savstarpējās saziņas trūkumu un neveiksmīgu koordināciju, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas apkarošanas sasaisti ar politiskajiem procesiem, kā arī atbildīgo darbinieku kvalifikācijas nepietiekamību, lai strādātu ar liela apjoma komplicētu komercinformāciju. Tāpat nesamērīgi liels administratīvais slogs dažādu pārbaudes procedūru veikšanā ir uzlikts tieši pašiem komersantiem, kā rezultātā tiek kavēta uzņēmējdarbība un negatīvi ietekmēta arī valsts ekonomika. Šādu pārbaudu veikšana būtu sekmējama pēc iespējas izmantojot gan valsts, gan kredītiestāžu rīcībā esošo informāciju, jo mazam uzņēmējam šādas informācijas pieejamība ir ierobežota, turklāt vienotu pārbaudes metodiku ieviešana ļautu vairāk uzmanības veltīt konkrētās uzņēmējdarbības problēmjuautājumiem.

Ņemot vērā šajā ziņojumā definētos pasākumu virzienus, Ekonomikas ministrija:

1. **solis** – organizēs diskusijas ar sadarbības partneriem, lai pilotprojekta ietvaros definētu konkrētus pasākumus, sasniedzamos darbības rezultātus un rezultatīvos radītājus;
2. **solis** – sagatavos ziņojumu par uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas pasākumiem;
3. **solis** – saskaņos ziņojumu ar atbildīgajām valsts pārvaldes institūcijām un virzīs apstiprināšanai Ministru kabinetā.
Provizoriski pilotprojektu plānots īstenot līdz 2022.gada 30.jūnijam, atbilstoši 2.attēlā norādītajai shēmai.

Tālākā rīcība

Lai nodrošinātu informatīvajā ziņojumā piedāvāto turpmāko jauno uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas pasākumu identificēšanas un administrēšanas procesu, lielāku uzņēmēju pārstāvošo organizāciju iesaisti uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas procesā un operatīvāku atbildīgo institūciju rīcību pasākumu identificēšanā un pasākumu ieviešanas uzsākšanā, tiek noteikti šādi uzdevumi:

1. Noteikt Ekonomikas ministriju kā atbildīgo institūciju par uzņēmējdarbības vides pilnveidošanas pasākumu izstrādes un administrēšanas procesu atbilstoši jaunajai sistēmai, uzsākot pilotprojekta ieviešanu 2021.gadā.
2. Pieņemt zināšanai, ka turpmāk LTRK, LDDK un FICIL katru gadu līdz 15.martam iesniedz priekšlikumus par ieviešamajiem pasākumu virzieniem vai pasākumiem uzņēmējdarbības vides pilnveidošanai Ekonomikas ministrijai virzīšanai apstiprināšanai Ministru kabinetā.
3. Pieņemt zināšanai, ka tālākās rīcības 2.punkts par 2022.gadu ir izpildīts.
4. Noteikt, ka katra atbildīgā valsts pārvaldes institūcija atbilstoši tai piešķirtajiem budžeta līdzekļiem ir atbildīga par pasākuma īstenošanu noteiktajā termiņā, atbilstoši Ministru kabineta apstiprinātajiem pasākumiem uzņēmējdarbības vides pilnveidošanai.
5. Noteikt, ka atbildīgās valsts pārvaldes institūcijas par pasākumiem līdz katra gada 31.martam iesniedz Ekonomikas ministrijai informāciju par paveikto pasākumā no pasākuma apstiprināšanas brīža Ministru kabinetā.
6. Pieņemt zināšanai, ka ar 2019.gada 22.maija Ministru kabineta rīkojumu Nr.247 apstiprinātais UVPPP 2019.-2022.gadam tiks īstenots līdz tā darbības beigu termiņam – 2022.gada 31.decembrim līdzšinējās sistēmas ietvaros.
7. Ar 2019.gada 22.maija Ministru kabineta rīkojumu Nr.247 apstiprinātais UVPPP 2019.-2022.gadam tiks īstenots līdz tā darbības beigu termiņam – 2022.gada 31.decembrim līdzšinējās sistēmas ietvaros.

Ekonomikas ministrs

J.Vitenbergs

Vīza:

Valsts sekretārs

E.Valantis